

Tas Latweeschu draugs.

1843. 8 April.

14ta lappa.

J a u n a s s i n n a s .

Is Rihges. Eefahze 30tā Merz muhsu Daugawas tiltu salikt un 2trā April tas jau bija gattaws.

23schā Merz gohdigu saimneeku behrnīsch, puifihts, tik puss-ohtru gaddu wezzumā, weens pats istabā buhdams, uskahpe us benki, eesehdahs grahpī, kur wahrihts uhdens bija eekschā, un tik breesmīgi sapluzzīnajahs, ka, kaut gan dokteris drihs atskrehje, tok jau ohtrā deenā dwehseli islaide.

Is Lehrpates. Tas zeenigs skohlas-kungs, kam nahkahs tur zitteem studenteem mahziht, ka semmiti mihiu warroht kohpt, pagahjuschā seemā arri leelam pulkam zittu žilweku daschadas mahžibas pahr semmes kohpschanu irr laffijis preefschā, un fewischki no Oktober-mehnescha līhds 24tai Merz tik pahr teem kartuppeleem, ka tohs warroht jo labbaki aufseht un leetā līkt. Stahtsija arri dauds pahr jaun-isdohmatu wihsi, miltus taifht no kartuppeleem, un prohti: tāhdus, kas preefsch māises un wissadahm karraschahm drihs tik patt derroht, ka kweeschu milti, un ko arri tik patt labbi, ja ne wehl labbaki, ka milti no labbibas, eeksch magāsīnhnehm warrohe paglabbaht; jo schee milti arri jo weeglaki un jo lehtaki eshoht isdabbujami, ne ka kaut kahdi zitti. Arri us weenadu semmes stuhri warroht 3 līhds 4 reis wairak miltu no kartuppeleem eemantoht, ne ka jeb kad no labbibas. Par pabeigu skohlas-kungs sawus klausitajus meeloja ar daschadu sorti gahrdas kartuppelu-māises, ar kartuppelu-sweestu un kartuppelu-rummu. Zittkahrt ne weens žilweks paſaulē irraid dohmajis, ka no kartuppeleem zittadi warroht māsi ſept, ja ne nemtu pussi no labbibas milteem flaht, bet luhs, muhsu skohlas-kungs irraid tik ilgi gudrojis, kamehr wiinam isdewahs, arri bes rudsu un kweeschu milteem kartuppelu māsi fataifht. — Parahdīja arri smukku farkanu pehrwi, kas no kartuppeleem taifita, un arri daschu drehbes gabbaliku, ar scho pehrwi pehrwetu.

Is Berlihnes. 16tā Merz tur darbosahs muhrneeks, leelu nammu no-puzzejoh. Bijā few weeglas stekkes fataifisees, kam fehdejees wirsu un ar ko pee muhra no weenas pusses us ohtru brauze. Bet strikkis pahrtruhke, stekkes druzzin no-lādahs un nabbaga wihrs nokritte semmē us bruggetu sehtu, un tik neganti fataifahs, ka pehz mas minutehm garru islaide.

Is Minkenes, Bateru semmē. Tur taggad jauna mēta, 23 gaddus wezzumā, no semmehm, no Weizenreit-zeema, irr atnahkuse, kas leelahs, jau pahr

11 gaddeem zittu ne ko ne bau dijuse, nedf ehduse, nedf dsehruse, ne kā tshru awohtha uhdene ween, un wehl taggad effoht va wissam spirgta un wessela. Patte labprahrt palahwe, ka dokteri winnu usnehme eeksch franken-huhses, luhkoht, woi pee winnas kahdas wilitbas effoht, jeb woi scho jaunu Deewa brihnumu ne warreschoht isgudroht.

Is Londones. Jau preeksch 11 gaddeem mehs saweem lafftajeem sahgam stah-stift pahr warren' gruhtu darbu, ko Enlenderi eeksch Londones to laik' jau pahr 8 gaddeem bis' strahdajuschi. Prohti: schinni leelâ pilsehctâ, kur lauschu tilk' pafaul' dauds, wairak kā tuhktostohsch reis tuhktostohsch galwas, irr dascha weeta us eelahm un us til-teem, kur zilweki tilk' beessi staiga, ka no rihta lihds wakaram tur speedahs un tadehk' katram lohti gruht' tilk' laukâ. Wisswairak tā notiske us weenu tiltu pahr leeluppi; bet wehl ohtru tiltu tur buhmeht, ne mas ne jaudaja, jo ta patte weeta arri preeksch fuggeem irr brihnum' labba, to magasihnu un busahnu deht. Utrabbahs weens lohti gudrs kungs, Brunnel wahrdâ, tam schahwahs prahâtâ, woi schinni weetâ ne warroht tā patt preeksch kahjnekeem, kā preeksch jahjnekeem un ir preeksch ratteem appaeksch pasch as leeluppes weenu plattu gangi israktzaur. Un luhk', nu patt, pehz 19 gaddeem, pehz dauds puhehm un mohkahn schis leels gangis, kas 60 pehdas dillumâ un 150 pehdas plattumâ, beidsoht palizjis gattaws. 13tâ Merz to ar leelu gohdu eesweh-tija. Eschetr tuhktostohsch zilweki, kungi un laudis, weenâ tschuppi wissiprimi staigasa zaur.

S t a h s t i.

1. Wehrgs par naudu un bes naudas.

Weens Ateneru-wîhrs gribbeja sawu dehlu pee lohti gudra skohlas-kunga. Aristip wahrdâ, skohla eedoht. Bet brihnum' sihsts buhdams, ne warreja ar to pehz tahs maksas, ko cas prassija, salishgt. »Ta irr warren leela naudo, ko juhs gribbat;« winsch fazzija, »es par to warru few weenu wehrgu pirk!« — »Tâ! Weenu wehrgu?« skohlas-kungs atbildeja: »mu tad paturreet labbât' to naudu un pirzeet fewim weenu, tad jums diwi buhs!« — Kâ negudri un neganti tee wezzaki darra, kas to naudu schehlo, kas par to skohlu preeksch saweem behrneem ja-isdohd! Tee pateesi tihrus wehrgus tad audsina. Kâ lehti to marr parahdiht! Weens zilweks, kas ne ko ihsti mah-zijees, paleek teescham par wehrgu; few pascham par wehrgu un sawahm leekahm doh-moschanahm un eekahroschanahm, kam winsch akli paklaufa; par wehrgu arri ikkatram zittam, jo cas wissu tizz, wissu darr, ko ween winnam fakka un mahza, ne prasdams sawu prahtu un firdi, ko Deews tam irr dewis, waldiht; un us tahdu wihsî winsch wisseem wilitneekeem un krahpnikeem friht rohkâ. Winsch wehldauds nelaimigaks pahr wehrgu.

2. Kam labbi klahjahs, tam arri raddu un draugu pa villam.

Kahdâ mallâ dñshwoja gohdigs fainneeks, kam eeksch sawas dñshwochanas ne kâ ne laimesahs. Ta dumbraina fillu weeta, jebchu winsch to gan pa reisi kohpe, gruhtis puhledamees, ta winna suhreem swedreem tatschu tohs auglus leedse. Arri pee loh-peem winnam ne bija ne kahda laime. Ko winsch pee teem ismehginaja, cas ne pas-lkhdsjea neneeka: tee winnam apsprahge weenu gaddu kâ ohtru. Ta winsch bija un palikke tikkai wahrguls un nishkulis. Un nu arri winna raddi un draugi winnu wairs

ne pasinne; tee pa wissam no winna atrahwahs, itt kā no tahda, kas ne mas ne no winnu zilts un kahrtas, un ar ko winneem kauns buhtu kohpā tihtees. Bet gabbijahs, ka leelskungs, pa beesu meschu meddijscht, no sawas pils faimes noklighdis, tur is, tappe un pee winna buhdas peestahjahs, un ffsalzis buhdams, no winna ko prassija ehst. Wiasch tam zehle preeskchā, ko Deews tam bija dewis, un wiss meealsts pashweja no tschettereem iswahrteem paucem un no tahdas maïses, kur pusse pellawas bija eezeptas. Leelskungs, no winna isklausjiss, kā winnam Elahjotees, eeschehlojahs pahr winnu un winnu apschlikoja ar simteem dahldereem un eezehle winnu par waggagaru muischā, ka nu wihrisch labbi deesgan warreja istikt. Tuhliht orri jau winna raddi bija klah, tam wehleht labbu laimi, jerradami dauds labbuma zaur winnu man-toht. Bet muhsu jauns waggare likkahs cohns ne paishstohts, waizadams: kas un no kurrenes winni effoschi? — »Mehs effam wissi no caueem raddeem!« tā tee winnam nu atbildeja: »kas schē irr taws brahlis; ta tawa mahsa; tē taws snohts; schee ar tewim brahku behrni kohpā!« un tā jo prohjam. — Waggare prassa: »zik wezzi juhs effat?« — To tee nu arri winnam isteize, bet wiasch posmedamees, teem schohs wahrdus atfakka: »kas teescham naw teefs; jo ja juhs buhtu no manneem raddeem, tad juhs ne warretu pahr trim deenahm wezzi buht!« — Neleefchi raddi un draugi, ko tahda neleetiba atwedd, kahda tas laizigs gohds un tāhs laizigas mantas irraid! — Ne ustizzi kalla draugeem!

3. Ak rawu negudribu!

Gohdigs semneeks nahje pee mitschanas. Dehls sreen ar leelu sreeschanu nalets widdū pee mahzitaja, un kluffinam pee namma durwim klaudsinadams, ilgi tur pashwoht. prassa: »kapehz tu, mans behrns, ne effi stipraki klaudsinajis?« — »Es bishjohs,« tā schis atbildeja, »juhs isbeedeht.« — »Nu! kas tew patikh?« waiza mahzitajs. Puisis arbild: »mans tehws palabban gribbeja nomirt, kad es isgahju no mahjahn.« — Mahzitajs fakka: »tad winsch gan jau itt teescham buhs nomirris; ko tad manna no-eeschana tam palihdsehs?« — »Wehl ne buhs nomirris!« tā puisis winnam arbild: »es jau kaimiku luhdīs, lai winnu wehl uskawe, ka ne nomirst, kamehr juhs winnam buhseet peeresti.« — — Tā dauds zilweku ar leelu nesapraschanu aisskawe laiku, un pehz schkeet ahtri panahkt wissu, ko wairs ne warr panahkt. Jo, ko warr mahzitajs tahdam neweffelam par mahzibū fazziht, kas wairs ne ko ne nojehds?

4. Ohtram peedvht waisaga mahzitees.

Tizzigam faimneekam bija dehls, tas taissjahs eet, zittu wihrn apsuhdseht. Tehws waiza dehlu: »pehz ko tu gribbi suhdsetees?« Schis arbild: »wiasch mahti lammajis; kā es to buhshu zeest?« — »Ak mans dehls!« — fakka tehws pretti: »tu mahtei leelaku kaunu padarritu, suhdsedams, ne kā tas lammatajs; jo wissi no sawas suhdseschanas redsehs, ka mahte tew naw mahzijuse, ohtram peedoht.«

5. Kas ohtram sinii gohdu doht, tam irr pascham tas gohds.

Augsts leelskungs, kas kahdā semmē bija zelts par gubernatoru, redseja weenu nabbadšinu garam ejam, kas winnam labbu deenu dewe. Gubbernators, jeppuri

panemdamis no galwas, winnam mihsli patesze. Baggats teefas-kungs, to redsedamis, winnam fakka: »tahds augsts kungs, kahds juhs effat, preefsch tahda ubbaga pa- nemm jeppuri un wehl fakka: paldeews!« — Bet gubbernators atbild: »es ne gribbu, ka ubbags wairak gohdu buhs prast vahr man.« — Kas ohtram sinn gohdu doht, tam irr pascham tas gohds.

Sinna vahr jaunu grahmatu.

Es scha gabba Latweeschu drauga pawaddona irr ihpaschi un par sawadu grahmatinu nodriketti tee

»Vateesigi stahsti vahr to, ka Jerusaleme ispo hstika.«

Schai grahmatinoi irr 32 lappu pusses 8nisti un wianu warr jau gattawi eseetu dab- buhi virkt, Nihgå tanni nammå, kur schahs lappas isdohd, par 10 kap. fudr. gabbalu.

Kaut mi gan daschi loffitaji jan fenn deenabm kahdas sinnas vahr-Jerusalemēs ispo hstichanu irr loffitjuchi sawa ewangeliuma-grahmatā, tad to mehr sinnam, ka tee stahsti, kas schinni jaunu grahmatā atrohdqhs, winneem jo wairak buhs par preeku un ta pat jo tais- naki un skaidraki, ka arri dauds plaschaki to breesmigu notilkumu zels preeschā. Jo schee stahsti tuhlin pehz pascha ta breesmiga notilkuma irr usrakstiti no tahda wihra, kas pats tahs breesmas ar sawahm azzim irr redsejis un ar sawahm austim dsirdejis.

(11tai un 12tai lappai irr pawaddons no wessela bohgeno, kur eelschā laffamas; I. Der- rigas mahzibas vahr to stahstu, ka Zahseps saweem brahleem dewees pascht. II. Osihwoschaa- nas gudriba; 4ta dahwana. III. Ka ja-atbild us 5tu lihds 8tu jautaschanu; un IV. Eschetr jaunas jautaschanas. — 13tai un 14tai lappai irr arri pawaddons no wessela bohgeno, un schim eelschā: I. Preeka-wehsts, ka ar Jesus mahzibu schim brihscham laimejahs Schihdös un paganobs. II. Jhsa sinnna, ka taggad Jerusalēmes piloschta ißkattahs. III. Osihwoschaa- nas gudriba; 5ta dahwana. IV. Schuhpla dseesmas; un V. Diwas jaunas jautaschanas.)

Sinna, jik naudas 6 April-mehn. deenā 1843 eelsch Nihges mafaja
par daschahm prezzehm.

Par	Mafaja:	Sudr.		Par	Mafaja:	Sudr.	
		naudā.	Rs. K.			naudā.	Rs. K.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinis smaggū	1	27	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggū	1	—	—	tabaka	—	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggū	2	10	—	sweesta	2	50
—	qusu	—	75	—	dselses	—	75
—	firan	—	1	40	linnu, krohna	1	80
—	rupju rudsu-miltu	1	25	—	brakka	1	60
—	bihdeletu rudsu-miltu	1	80	—	kannepu	1	—
—	bihdeletu kweeschu-miltu	2	50	—	schlikhiu appianu	2	—
—	meeschu-putraimu	1	50	—	neschlikhiu jeb prezzes appinu	1	20
—	eefala	1	10	—	muzzu filku. eglu muzzā	7	—
—	linnu-sehklas	2	40	—	lasdu muzzā	7	25
—	kannepu-sehklas	1	50	—	smalkas sahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggā	4	—	—	rupjas baltas sahls	4	10
barrotu wehrschu gastu, pa pohdu	—	1	20	—	wahti brandvihna, puffsdegga	7	—
				—	dimdegga	9	—

Lihds 7. April pee Nihges irr atnahkuschi 102 kuggi un aisbraukuschi 4.

Brihw driskecht. No Widsemmes General-gubbernementes pusses: Dr. C. E. Napierasky.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n g
pee № 13 un 14.

1 un 8 April 1843.

P r e e k a - w e h s s,

ar Jesus mahzibu schim brihscham laimesahs Schihdōs un pagandōs.

Kad tas Deewa kalps Lutters tohs svehtus Deewa rakstus, ko Kattolu preesteri teem laudim bij aisleeguschi un atrahwuschi, taqm Ewangeliuma draudsehm atkal acdewis, tad nu arridsan schahs draudses no wissipirmeem laikeem tohs Deewa rakstus turr leelā, augustā gohdā, tohs turr par to akmini, us ko tas Kungs sawu draudsi ustaisijis, tā ka pascheem elles wahrteem to ne buhs uswarreht, — tohs turr par to pohdu, ko tas Kungs sawahm draudsehm ustizzejis, lai par to paschu paleek ustizzami namma turre-taji. Tapehz arridsan Ewangeliuma tizzigi scho pohdu naw sveedru autā eetinnuschi un semmē rakkuschi, gan sinnoht, ka tas Kungs tahdeem kalpeem to ustizzetu pohdu gribb atmēnt, bet wiina us to dohmasuschi un dīnnuschees, ka ar sawu pohdu auglus uspelnicu tam mihlam Pestitajam par sawu un gohdu, prohti: nemirstamas dwehles, tahs no tahs niknas un pahrwehrtitas pasaules atgreesdamī pee to labbu gannu un dwehfetu biskopu Jesu Kristu.

Ar scho pohdu tab nu arridsan zitti kristigi brahki isgahjuschi pee tahs wezzas deribas tautas, pee teem Israëla behrneem, pee teem kahdus auglus eemantohi preeksch tahs Deewa walstibas. Jerusaleme sawā zeeferdibā bij nokahwusi tohs praweeshus, ko tas Kungs pehz sawas leelas schehlastibas bij issuhjtis. Diana behrnu kahjas greest us meera un dīhwibas zelleem; Jerusaleme sawā crakumā, kad Deews pee wiinas suhtija sawu dehlu, no seewas dīmmuschi, ne atünne scho sawu peemekleshanas latku, ne apdohmaja, kas pee wiinas meera bij waijadisigs, bet nokahwe to dīhwibas leel-kungu, to krustā peekalbama: tapehz Deewa bahrga sohdiba wianai peepeschi wirfū nahkusi, tapehz wiina gluschi ispohstica un wiinas behrni ya wissi pasauli iskaisti, tā ka no wiinas gan warr fazzicht ar ta praweeshcha wahrdeem: »tahs preedes preezajahs par tevi un tee zeedra kohki no Lishbanus; bet kā effi tu nu no debbes krittusi, tu rihta swaigsne! Tu dehls ta aufekta, kā effi tu pee semmes nogahsts! Tu effi no sawa kappa atmests, kā neleetis schaggars, kā kahda drehbe to nokautu, kas ar sohbinu noburti irr.« (Ef. 14, 8. 12. 19.) — Bet comehr Israëls ne buhs muhscham no ta Kunga atmests. Tas Apustuls Pahwils apleezina, ka wissi Israëls taps isglahbts, kad papreeksch to paganu pilniba Deewa walstibā buhs eegahjusi (Reem. 11, 25. 26.); jo ja mehs, kas wissi no paganeem effam zehluschees, — ja mehs no ta mescha eljes-kohka prett sawu dabbu eeksch labbu eljes-kohku effam eedehstici, zik wairak tee Zuhdi, ta isredseta Deewa cauta, kas jau pehz sawas dabbas taħdi, eeksch sawu paschu eljes-kohku taps eedehstici. (Reem. 11, 24.) — Kad nu taħdas flaidras apfohlischanas no Zuhdu

lauschu atgreeschanas Deewa raksts atrohdahs, un kad tas arri caisniba, ka no Juh-
 deem ta pestischana nahkußi, tapehz ka Kristus pehz tahs meefas no winneem irr zeh-
 lees, un ka mehs tadeht effam un muhscham paliksim Juhdeem parradneeki: Kad arr-
 dsan kristigi zilweki weenumeir irr puhlejuschees, ar sawu pohdu prezzeht Juhdu starpa,
 un lat nu gan daschfahrt pee scheem zeetakas sirdis atrabbuschi, ne ka pee pascheem
 paganeem, comehr tas Kungs valihdsejis, ka schis darbs welti naw strahdahs. Jaw
 daschs labs Juhdu zilweks atgreesees pee kristigas tizzibas, jaw tas Kungs weetu
 weetahm sahzis, arridsan zaur Israëla behrneem sawu draudsi wairoht; to Kungu
 Kristu, ko winnu wezzajee un wirsneeki amettuschi, nu jaw zitti acsinnuschi par to
 stuhra akmini, us ko tas Kungs sawu draudsi gribb dibbinah un ustalift; Kristus
 krusts, zitckahrt teem Juhdeem par veedaußschamu, nu jaw zitteem pallzis par Israh-
 dischhanu tahs leelas Deewa schehlastibas, ta ka ar zitteem nabbageem grehzinekeem
 tur mekle un dabbu to meeru, ko pasaule ne marr doht. Mehs zerram, ka tas Kungs
 jo deenas jo waïrak to Mohsus apseggu nonems no Israëla azzim, ta ka tas jo labbakt
 Kristus waiga spohschumu redsehs un atsiks. Ta weens Juhdu mahzitajs eelsch weg-
 das Juhdu semmes kladri apleezinajis, wirsch gan labbi sinnoht, ka tas no teem sveh-
 teem praweescsheem pasluddinahs Pestitajs wairs ne effoht galdams, jo tas jaw fenn
 effoht nahjis, un Jesus no Nazaretes, Marias dehls, effoht vateest tas Messias, tas
 apfohlites Pestitajs; wirsch, un zitti no winna tizzibas beedreem, to kristigu tizzibu
 arr' jaw buhru peenehmuschi, ja ween ne bihtohs no waijachanahm un spaldischahanahm
 zitt reem zitteem Juhdu laudim. Nu pat eelsch paschas Jerusalemes, kur muhsu
 mihtajs Kungs, zilweku meesa buhdams, apkahrt gahsis im mahzijis no tahs Deewa
 walstibas un zeetis un mirris, zaur Pruhschu Lehninga un Enlanderu Lehninenes gahda-
 schamu biskaps no Ewangeliuma tizzibas eezelts, un jaw sahkuschi basnizu buhweht, kur
 schis rohs kladrus Deewa wahrdns, bes kahdahn zilweku vahrgrohüschanahm un pee-
 litschanahm, Juhdu wallodä fluddinahs, ta ka nu gan aktal peemekleschanas laks tahn
 isslihduschaam awlm no Israëla zilts anahjis. Schis biskaps, wahrda Aleksanders,
 pat no Juhdu tauras. No Wahzsemmes, kur dsummis, vaggats Juhdu wihrs Enle-
 deru semme wiunu par sawu behrnu aumeisteri us Londones pilsfehtu aizinaja un win-
 num eedewe jaunu testamenti, lat lassoht wehl labbakt atsikstoht, ka ar kristigu lauschu
 tizzibu ne effoht ne ka un lai ta wehl stiprinajotees eelsch sawas Juhdu tizzibas. Alek-
 sander freim wahrdeem paklausja, bet jo wirsch lassija, jo wiuna prahes paliske schau-
 bigs, jo kladrafi tee svehiti raksti un tas Deewa gars, kas zaur teem rumma, wiuna
 sirdi vahreelzina, ka ta Kristus tizziba ne effoht neeksi, ne melli, bet ka eelsch Jes-
 sus no Nazaretes wissas Deewa apfohlischanas, teem wezzelhweem dohtas, peepilditas
 un ka katrai dwehselei, kas gribb muhschigi dshwoht, effoht ja tizz eelsch ta Kunga
 Jesus wahrda. Wehl vahrt gaddus Aleksanders pee sawu tehwo tizzibas pastahweja,
 bet kad nu eelsch tahs ne ka wairs meeru ne atradde preefsch sawas dwehseles, tad
 arri ilgaki ne leedsehs, tam svehitan garram paklausift; wirsch likkahs wehl kladrafi
 mahzitees eelsch Ewangeliuma tizzibas un tad to peenemdamas paliske par Jesus mah-
 zekli un brihs arridsan par mahzitaju, tapehz ka no sirds pilnibas zitteem to zellu grib-
 beja bahdiht, kur pais atrabdis meeru un preeku eelsch ta svehta garra. Nu Deews

winnu alzlnajis, ar to pohdn, kas winnom uslizzehts, prezzeht starp saweem brahleem
pehz tachs meesas wezzā Zuhdu semine; wünsch tas pirmajis bissaps no muhsu tizzibas
eelsch Jerusaleimes, tur leezib doht tam Deewa dehlam, kas winnu mihledams me-
klejis un no teem netizzigem isschlhris pee sawas draudses. Deews lai tad arri scheh-
ligi swchtibams grübbetu swchtichti winna wahrbus, Deews lai turklaht atwehrtu Israëla
behneem azzis un ausis, atsht un apdohmazt, kas pee winnu meera wajadfigs, ta ka-
tanni weeta, kur tee Zuhdi zirkahrt to Pestitaju ammette, winni nu to paschu eeksch
tizzibas peenemu, un ka tas krists, ko tur uszehle few par peedamischanas schmi,
winneem nu paliku par pestischamus raggu, kur Zianes gannams pulks sapulzinatohs
pee sawa pateesiga gamma un muhscham wairs ne rintu fauke un gawileht: Osanna
tam Dahnida dehlam! Slavehts lai ier, kas napk ta Kunga waheda! Osanna
wissangstakas debbesis!

Ka pee Zuhdeem, ta arildsan pee paganeem tee Ewangeliuma tizzigi dorbojabs
ar Deewa wahrbu swchtin pohdn, ko tas Kungs winneem, ta ka namma=turrecajeem,
uslizzejis. Sché arildsan baggatakus anglus warr parahdiht, ko ar sawu pohdn tam
Kungam uspelnijschti; sché jan dauds weetahm peepilditi to Praweescha wahrdi: es
tohs faulkchu mannis laudis, kas manni laudis ne bija, un mannu mihtu, kas ne bij
ta mihta (Ef. 2, 23), un ka pats tas Pestitajs irr fluddinajis, ta jaw taggab laudis
nahk no riha pusses un no walkara pusses, peeluhgt un slaveht to, kam wahrds irr
brühschlags, padohma deweis, stibrajs Deews, warrenajis, muhschigais tehos, meera
leelikungs. (Ef. 9, 6.) — Dums, mihti bishbeles draug, jaw daschkahrt schimis lappi-
näis dauds mas stahstchis, zit leela tumsbä dauds zilwei bishwojuschti, kamehr Ewan-
geliuma gafschums no teem mehmeem elka-deewem winnus agreeise pee ta bishwa
Deewa un winna dehla Jesus Kristus; Klausait schoreis, ko weens mahzitrajs, kas us
beedribas fallahm leela juhe ta Kunga wihsa kalmi apkohps, no turrenes rakstijis.
Mannu draudse — ta wünsch stahsta — paganu laikos wezzaki sawus jaunpeedsummu-
schus behrinus neschehligi nokahwe. To wissuwairak tapehz darrisa, ka weenäks kar-
roschanas bishwoja, ta ka daschkahrt sawus behrinus no eenatdeelu bresmigohm roh-
lahm zittadi ne simaja isglahbt. Zittas mahces sawus behrinus nonahweja ne gribbe-
hamas teem puppi doht, jo to turreja par leelu gruhatum, jaure ko paschas drish palec-
toht wezzas un meesas spriegtumu un waiga glihtumu fehrejoht. Tad arti likkums bij,
tad seewa pee wihsa bij gahjusi, kas no semnakas ziltis, ne ka patti, tad tee pirmi 2,
woi 4, wos arildsan b behrin bij janokauj; ta wihsa teekohf kanni paschä gohdä, kas
seewai bsi. Kahdu deenu es ar weenu draugu — ta tas pats mahzitrajs stahsta —
aprunnasohs par scho behdigu leetu un winnam fazzija, ka laikam arildsan tachs trihs see-
winas, kas turpatt kambari pee mannas fäimiezes strahdaja, to paschu grehku buhshoht
darrhjuschas. Mans draugs to ne gribbeja tizzeht, jo wissas trihs taggab, tizzigas palik-
tusches, issstattijahs itt lehnas un laipnigas. Es tad to pirmu seewinu prassiju: falki
man, mihta, zit behrinus tu nokahwusi? — «Devinus!» — winna atbildeja, gauschi
raudabama, ar drebbedamu balsi. Tapat ossarahm no azzim hirsloht, ta ohtra fazzija,
ka septimus, un ta trescha, kas peezus no saweem behrinineem nonahwejusi. — Wissas
trihs seewas taggab no wissas fids eeksch ta Pestitaja tizzeja un pehz to ween bimnahs,

wimma pehdahm pakkat staigaht. — Weenreis wissi behrní pehz pahrklausichanas us básnizu bij pastelleti. Wiss tas pulks, kahdi 600 behrní, nahze tihri nomasgats un glihti apgehrbts; zitti nesse rohkás masus karrogus, kurreem tahdi wahrdi wifsi rakstiti: redsi, tas irr Deewa jehrs, tas tahs pasaules grehkus ness; jeb: laideet tohs behrnus pee mannim nahkt un ne leedseet teem; jeb: zik jaiks un svechts tas Ewangeliums! Bes ta mehs, tik ka schinni posaulé peedsummuschi, buhtum pasudduschi. — Basnžā eenahkuschi, tee behrní ar stamu balsti nodseedaja tam mihtam Kungam pateikschanas dseesmu. Pats firmajis Lehninsch, ko paganu laikos tā kā Deewu bij zeenijuschi, sehdeja gohda weetā, wissapkahrt behrnú wezzaki, klausidami us behrnú atbildeschanahtm, zitti ar schahdahm, zitti ar tahdahm firds juschanahm. Tur bij tehwí un mahtes, kas ar preezigu firdi zits us zittu fazzija: slawehts lai irr tas Kungs, ka mehs sawu mihtu behrnú effam faudsejuschí un schodeen tik leelu preeku pee ta warram peedsihwoht; bet tur arrí bij wezzaki, kurreem par behdigu waigu assaras tezzeja, kas ar Raelt apraudaja sawus behrnus un ne gríbhejahs eepreezinajami: jo tee wairts ne bija. — Us reiss weens firmgalvis wirsneeks pazechlahs. »Laideet man runnaht!« — wiñsch fauze ar stipru balsti — »man taggad jaruma. Ak, kad es sinnah buhtu sinnajis, ka tas Ewangeliums muhsu ausis un firdis atskannehs, kad es dohmaht ween buhtu dohmajis, ka ta Kunga schehlastiba mums arridsan atspihdehs un muhsu tumschu firdi apgaismohs, — es tad buhtu sawus behrnus faudsejis un schodeen scho laimigu behrnú starpā redsejisis. Bet es tohs wissus, wissus esmu nonahwejis, es ne weenu paschu schehloht ne esmu schehlojis.« — Tad us to Lehninu, kas no wimma raddeem bij, greezes, wiñsch fazzija: »tu, mans brahlis, redseji, ka es sawus behrnus zittu pakkat zittu nokahwe, bet tu mannu slepkarvu rohku ne saturressi un man ne fazzisi: zeeti, brahlis, Deews par mums apschehlooses un to Ewangeliumu mums suhtih.« — Nu tas wezzajs tohs elka-deewus, kurreem wiñsch zittkahrt bij kalpojis, nolahdeja: »juhs mums tahdus breefmingus darbus mahzijuschi, juhs muhs niknakus, ne kā plehfigus svehrus, darrjuschi; zaur jums es taggad tā kā wezs zelms, kam wissi farri noziristi, zaur jums bes weena behrna man ja-eet bedré, kaut gan Deews ar 19 kaissteem behrnineem man bij apdahwinajis.« — Tā runnajis wiñsch pasehdahs gauschi raudadams, un retta kahda ojs, kad wimma redseja un dsirdeja, valikke fausa. — Tanni paschā fallā wihrs feewu bij prezzejis, kas bij no augstakas zilts, ne kā pats. Kā nu tas liktums bij, tā saw diwus behrinimus, kas teem peedsumme, bij nonahwejuschí. Kad tas treschajs behrns, kaisista meitina, rabbijahs, tad tas tehws to labprahrt gribbeja dsihvu atstaht, bet feewas raddi to ne kahwe un to behriniku, tā kā tur bij eeradduschi, dīlkā bedré eemette. Tas tehws, ne kā ne warredams sawu firdi waldir, zitteem ne sinnoh, sawu meitina no bedres ischme un to us zittu fallu pehz audseschanas aissstelleja. Jaw labbu laiski wihrs kappā gulleja, kad atnahze ta Kunga Kristus wehstneschi, teem nabbageem paganeeem to preezas mahzibū fluddinaht, un lihds ar zitteem arridsan scha wihra atraitne polikkie tizziga eeksch to Kungu, sawu Pestitaju. Kad nu daschkahrt apraudaja sawus behriniku, ko bij nokahwusi, tad weena draudsene, kas par to sinnaja, wimma isfeize, ka tas meitens, ko wihrs gribbejis no nahwes isglahbt, arr' tizzis isglahbts un nahburga fallā dīshwojoh. Steigdamees nu steidsehs, sawu behrnú redseht. Kad pee tahs

mahjas nahze, kas wimma bij fazzita, redsi, tad preefsch durwim stahweja stahsta meita, ko pehz feijas tuhdat atsimne par sawu paschu behrnu. Nu wairs ne ka ne warr walditees sawa firds preefka, kriht tam meitemim ap kaklu, welk to pee sawas firds un rauda un kleeds: preezajeetees ar mannum; jo schis mans behrns bij mirris un redsi, tas atkal dsihws tappis! — — Ak! un zif breesmigi tur nabbagus behrnus nomaitaja! Zittus eemette bedre un tur astahje, zitteem atkal mutti aishahse ar drehbehm, riikliti faspeede un ta noschuaudse, wehl zitteem — schauschalas pahreet, to dsirdoht — no pirksteem sahkoht, pee zellkauleem un elconeem beidsoht, wissus lohze, klus zittu pakat zitta islause, kamehr noscheljami behrnt sawu garru islaide. — Tahds tas zilweks, kas no Ewangelluma gaischuma wehl naw apgaismohes, kas no tahs tumfibas walstibas naw pahrstahdits eeksch ta Runga Jesus gaismas walstibas! Tee-scham, winsch sawa traknuma tik negantus darbus darra, ko pats lohps, pats swehrs ne darra. Tapehz flawehcs tas schehlastibas Deews, kas arridsan nabbageem paganeem leek atspihdeht to aufekli no augschenes! Winsch lai arridsan spehzigi valihs, wisseem teem miheleem brahleem, kas no Kristus mihelestibas dsichti, aiseet pee teem laudim, kas fehisch tumfibâ un nahwes ehnâ, lihds nesdami to Deewa wahrdi poehdu, ka ar to dwehfeles gribb prezzeht preefsch tahs Deewa walstibas!

Un schis darbs, mihti draugi, ne ween strahdajams pee Juhdeem un pee paganeem, bet arridsan eeksch paschahm kristigahm draudsehm. Dauds gan us Jesus wahrdi kristiti, bet mas to, kas pateesi winaam peederr, kas dsihwi lohzelki pee wimma meefas; dauds gan, ta pats tas Rungs falka, aizinati, bet mas isredseti. Ak, pee teem arridsan, kas pehz Kristus wahrdi dehweti, dauds tur nsibas wehl, dauds firdszeetibas, dauds netizzibas! Enlenderu semme tak dauds darbosahs preefsch tahs debbes walstibas, tur tak dauds tuhktoschi no Kristus lohzekeem ar debsigu garru un firs-nigu, newiltigu mihelestibu, neapnikkuschi to winneem ustizzetu poehdu walka saweem brahleem par labbu. Un comehr, kad tur scho gaddu deewabihjsigi un prahrtigi wihi ihpaschi us to tikke issuhitci, lai pahrluhkojht, ka laudis Deewa wahrdus mahkoht, tad tee atrabibuschi zittahm weetahm tohs laudis un wisswairak tohs behrnus tik tumschus, ka tohs lehtaki warretu turreht par paganeem, ne ka par kristiteem zilwekeem. »Es gan ikswehdeenâs Pohlâ gahjis« — ta fazzija ruisens, desmitis gaddus wezs — »bet no Jesus Kristus es ne muhscham ne ko dsirdejis, un kas ta tehwa reise irr, es ne sunnu.« Zits puisis, 13 gaddus wezs, atbildeja: »es gan sunnu, kas Deews irr, — Deews bij tas pirmajs zilweks.« — Wehl zits puisis, 14 gaddus wezs, ta fazzija: »Jesus Kristus man irr raddijis, tad winsch laikam Deewu arr' buhs raddijis.« — Pee weenu wihi, kas no kalneem ohgles rakkoht sawu maiji pelnija, mahzitais peegahjis to prassija, woi winsch Jesu Kristu pasihstoht. Wihrs galwu kattibams fazzija zittam strahdneekam: klaus, Zahni, schis fungs prassa, woi weens wihrs Jesus Kristus wahrdâ pee mums us darbu, un Zahnis atbildeja: »Deews sunn, woi tas bedre strahda, jeb schkuhn.« Mihti draugi, jums ta patt, ka mannim, firdi sahp, tahtas sunnas dsirdoht no Kristus braudses lohzekeem. Laikam schee zilweki tik leelâ tumfibâ ne dsihwotu, kad teem Deewa raksti rohkâ buhtu bijuschi, kas katrâ lappinâ mums stahsta no muhsu tizzibas fahzeja un pabeidseja Jesus Kristus. — Mehs arris

bsan zerram, ka ta leela Entenderu bishbeles beedesba, kas jaw dauds tuhktosch
ress tuhktoschus svehtus rakstus islaidsi, ne weenu deenu wairis ne buhs kawejusti,
scheem nabbagu laudim Deewa svehtus wahrdus eegahdah, kas tad arri pee teem
spehzigi parahdisees, to tumfibas walstibu isphosticht un Deewa walstibu winna firdis
ustassicht.

39.

Ihsa sinna pahr to, ka taggad isskattahs ta pilssehta Jerusaleme.

Sinnams, ta pilssehta gan wehl taggad kahw, bet no teem namneem, kas ro
laik' bija, kad Pestitais pasaulē dshwoja, nu wairis naw ne weena. No tafs wezzas
Juhdu basnizas gan wehl kahdi muhra gabbal atrohdahs, us kurreem Juhdi sehd rau-
dadami un farus wezzus laikus peeminnedami. Us paschu to weetu, kur zittu reif ta
leela Juhdu basniza stahweja, tur taggad Turki fewim leelu basnizu usbuhwesjuschi,
kur zittam neweenam naw brihw ee-eet eekschā, ka Turkeem ween. Tanni weeta, kur
Pestitaja kops bija, tur 2 jaukas basnizas stahw weena us vhtas, prohti: paschā kappā
un kappam wirsu; schahs basnizas kristiti laudis irr buhwejuschi un teem winnas arri
peederr. Bes tam tur wehl pulks klosteru, kas peederr woi nu Katoleem, woi Gree-
kerem, woi Armenijereem. Pilssehta patte taggad ne ko smukka ne isskattahs; dauds
namni, ihpaschi tee, kur Juhdi miht, isskattahs gluschi slikti, teem us eelas pufi ne
weena lohga naw. Eelas tur gan drishs wissas irr nebruggecas, ta deht faufa lalkā irr
mohkas ar putteklem un flapja ar dubleem. Edishwotaju tur pa wissam buhs kahdi
20,000, no kurreem pusse irr Juhdi, kahdi 5000 kristiti un tik pat Turki. Swe-
schineeki te ihpaschi us leeldeenas svehtkeem sanahk pa tuhktoscheem, ta pat kristiti
laudis, ka arri Juhdi un tad te warr deesgan isskattitees svechhas mohdes un eerad-
dumus un isklausitees daschadas wallodas. Bet kad nu schi pilssehta ta pat ka wissa
Kanaäna semme Turku waldschana stahw, tad tapat kristiteem, ka arri Juhdeem un
wisseem reisnikeem leelas nvdohschanas plehfigeem Turkeem ja-maksa par to, ka
wlani dabbu brihm te dshwoht, woi tik ween tafs svehtas weetas apfatticht. Dauds
zilwei, ta pat no kristiteem, ka arri no Juhdeem tikkai ta deht turp eet, ka warretu
tanni svehtā weeta nomirt un aprakti tikt. 1834ta gaddā kahds kristigs reisnikees pahr
juheu un dauds leeleeem tuksnescheem reisodams ainsnajze us Jerusalemi. Af, ka wihrs
drebbeja no svehta preeka, kad sawas kahjas spehre tanni basnizā eekschā, kur Jesus
kappa weeta. Un kad nu wihrs dabbusa sunnaht, ka schi ta weeta effoht, tad ta tikke
atsgrahbts no svehtas llhgsmibas, ka kritte pee semmes un winna dwehsele aissgahje
to skatticht, kura pehdas schē tik lohti bija meklejis un zeentjis. — Winna meefas glab-
baja tanni pohdneeka tihrumā, kas wehl scho baldu deenu irr svechhinekeem par kap-
fehtu. — Juhdi itt ihpaschi dshwo Ziana-kalnā, kas winneem ta mislaka weeta.

Wehl ja-peeminn: Jerusaleme cd pat ka wissa Austruma semme namnu jumti
naw ta shpi buhweti, ka pee mums, bet gluschi plakkari, ka greesti; ta deht tur tee
eedishwotaji wirsu turr' pulkes un kohkus, kas it jauki isskattahs un kur winna paschi
pa wakkara wehsumu mehds pastraigah. Jerusalemes leelums wissapkahrt irr ne
dauds wairak pahr pufojuhdsi; winna wissapkahrt irr leeli muhri, kur pa sescheem
wahrtteem warr ee-eet pilssehta eekschā.

Daschs labs, scho sunu lassijis, gan warretu dohmaht, ka pehz jel kristiti scho svehtu weetu netizzigeem Turkeem ne atmenn? Ta jau arri preeksch 700 gaddeem laudis dohmaja un dauds kehnini un keiseri kohpâ fabeedrojahs un turpu gahje. Pebz leela puhlina winneem gan isdewahs kristigu waldischanu tur eezelt, bet ta ne pastahweja ilgi; Turki pehzak to ackal atneme un paturreja lihds scho baltu deenu sawâ rohkâ. Laikam ta jau pascha Deewa gribbeschana.

Juhdi, kas tur nogahjuschi un pahr sawu wezzu basnizu raud, arri wehl zerre, ka ta kahdâ laikâ tikschoht atkal usbuhweta. Bet mehs kristiti lai wehlejam to, kaut jel ta basniza, kas irr buhweesama no dîshweem akmineem, us praweeshu un apustulu grunit, kaut jel ta isdeenas waarak tîku stiprinata un paliku leelaka. Un pee schâhs basnizas ta pat mehs, ka arri Juhdi un wissi pagani warram palikt par derrigeem akmineem.

7.

D s i h w o f c h a n t s g u d r i b a.

Peekta dahwana.

9. Schâhstiba.

Sargl sawu schâhstibu! Ne laujees ne kahdai kahrdinaschanai fewi no prahitbaszella pawest. Ne klausées negohdigas runnas un ne beedrojees ar paladis-geem un wehja pilneem zilwekeem; jo launas beedribas samaita labbus eeraddumus. Ne rehlini ne ko pahr to, ka schaubigi un wehja pilni zilwei tarou tikkumu apsmelj un us tew' ar pirksteem rahda. Ne lassi tahdus rakstus, kas tawas affinis grehzigi fakarse. Ne lauj sawahm dohmahm walkas, kahdas kahribas eedohmatees. Klausf sawas firds balsi, kad ta tewi baida, kad us tahdeem darbeem gribbi dohtees, pahr kureem tu, kad zitti tohs redsetu, ka beete nosarktu. Eespeed' dsilki prahâ to, ka zitti, kas tik weenu paschu reis sawas meesas kahribai wallu padewuschi, us wissi muhschu nelaimigi palifuschi. Strahda arveen' kahdu derrigu darbu; jo flinkuyns irr wissas negantibas perrekli. Dîshwo gaddigi un mehreni, tad tawas meesai tik dauds spehka ne buhs, tewi ar kahrdinaschanahm peemarreht. Sewischki irr jo labbi, kad zilweks verohdahs ko peezest un fewi nozeetinahi. No Deewa pusses, ne dserr stippers un wissus tahdus dsehrees-nus, kas tawas affinis fakarse. Daschs peedsehrees irr jau noslihdesis kahribas pekli. Ne gulli dauds un ne mekle mihsstu, filtu gultu. Mehgini tikkuschi sawu spehku pee darba, ka tu paleez stippers. Stiprem zilwekeem mas prahts nessahs us to cumshbas grehku. Brihwâ no darba buhdams, ne leen weentula faktinâ, bet tad raugi, zil war-redams, farunnatees un karwetees ar zitteem prahligeem zilwekeem. Ta dîshwodams tu sawu schâhstibu paflagasi un warresi drohschi un meerigi wisseem azzis flattiht.

10. Pasemmiba.

Nabbagi un baggati, nahwê wissi weenadi! Ka schee wahrdi passefiba, to ikkatra kapfehta leezina. Ta deht, zilweks, lai tu buhdu kahds buhdams un kur buhdams, ne aismirsi, ka tu effi zilweks tahds pats ka zitti, ta pascha Deewa behrns, ko wissi par sawu tehwu fauz; tahs paschas semmes eedishwotajs, kur zitti wissi dîshwo un tannî paschâ zellâ stalga, kas aisswedd us muhschibû, kas wissas starpibas, kas schinni dîshwoschanâ tohs zilwekus schâk, ackal islihdsunahs. Ta tu ihsteni prahta zilweks buhst; tad flattisees, runnasi un wissâ buhschana isturresees pasem-

migt, — un pasemmiba irr ta wissaugstaka un ihstena dsihwes gudriba, ar ko zilweks wissus sawus gitius tikkumus un wissu sawu buhschanu gohdâ zell. Un kad tu to ihste nu pasemmibu buhst eemantojis, tad wissa tawa dsihwoschana buhs kaissti puschkota, un katis tewi labprahrt eeraudsiks un zeenihs.

7.

S ch u h p l a d s e e f m a s.

1.

Meld. Nu dussebs wissas leetas.

1. Tu saldâ meegâ dussi, Mans behrns, bet es nu klussi Wehl Deewu peeluhgchu. Tas kausa, ko mehs suhdsam, Tas ne gull, un kad luhdsam, Winsch aissstahw muhsu wahjibu.

2. Tu biji grehkös dsummis, Nu tu no jauna dsummis Zaur Garr' un uhdeni Lai tas irr ja un amen, Ka debbebs Lehwes tew peenemim Par sawu dsihwu lohzelli.

3. Deews tew irr klahstu nahzis, Winsch tew svehtiht sahzis Eefsch svehtas kristibas. Lai tizziba man ne suhb, Ka patti warri pee-nuht Pee Deewa debbebs draudsbas.

4. Par behrnu wehlohs palikt, Kas Lewim Deews! warr patikt, No grehkeem atgreesees.

Ak Jesus! dohd man prahru Un firdi atjau-natu, Kas Lewim ween sinn padohtees.

5. Lad behrnin, faldi dussi, Kad Deews gribb, es arr' klusii Un svehti aissmigschu. Kad Winsch eefsch nahwes mohkahn Tikkarrunem eelsch rohlahm, Gan meesa dabbuhs atdussu!

6. Bet kad tas Kungs tad atnahks, Kad bason' klanneht eefahks, Un souks, kas gulleja: Lad abbi preekâ kluhsim, Un eerausij'schi buhsim To Kungu Jesu gohdibâ.

7. Lai Deewa scheblastiba Un Kristus mihestiba Lew wadda dsihwojoh! Lai svehti pas-dihwojam, Un debbebs eemantojam, Teem engeleem muhs fargajoht!

25.

2.

Meld. Kungs Deews, mehs wissi yateizam.

8. Lai Deews tew prahru apskalbro Ka tu to firdi eemanto, Ko Jesus behrns tew nopol-nij's, Un kristibâ tew apsohlij's.

9. Winsch Jesus faultis, weens Pestitaj's, Winsch irr taws Kungs un schehlotaj's. Winsch pats irr behrnitsch peedsimmis, Lai tu ne esti pasuddis.

10. Kas mihlam Jesum peeturrahs, Tas nahk eefsch Winna walstibas, Lai irraid mas, lai paaudsis, Un dabbu mantas debbefis.

11. Drihs aiseet muhsu dsihwiba, Un tad mums ja-eet muhschibâ. Par mosu ihsu brihtiu Mehs isgulefim meedslau.

12. Lad bosones muhs mohdinahs, Un Jesu tad eefsch gohdibas Mehs redsesim, un nabbagi Lam klah buhs, kas irr tizzigi.

13. Lad gulli, behrnin! ne baidees, Kad augumu tew wehlohs Deews, Lad peeaug' garrâ naik' un deen', Lihds Deews tew svehtu darr' aisseen!

25.

I a u t a f c h a n a s.

13) Kurram kelninam seewa pasluddinaja, ka winsch labba meerâ nahfschoht kappâ?

14) Kas tas tahds zilweks bisjis, kas weenâ paschâ deenâ Deewam 142,000 lohpus uppureja?

36.

Brihw driskehti, No Widsemmes General-gubbernements yusses: Dr. C. E. Napiersky.